

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

***Анотація.** У статті представлено формувальний етап експерименту зокрема розкрито його етапи та перспективи. Проаналізовано та обґрунтовано застосовані методи та надана шкала оцінювання результативності експерименту. Окреслено основні проблеми підготовки вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності. Надано проміжні результати дослідження та окреслено особливості проведення педагогічного експерименту з підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності.*

***Ключові слова:** педагогічний експеримент, анкетування, тестування, опитування, спортивно-оздоровча діяльність, спортивно-оздоровча діяльність експеримент.*

Постановка проблеми. Спрямованість України до Європейської інтеграції зумовлює акцентування уваги на реформування системи освіти. Впровадження компетентнісного підходу у освітній процес навчальних закладів України характеризується центрованістю на особистості студента. Розв'язання завдань, які постали перед системою ВНЗ, залежить від послідовної демократизації та гуманізації взаємин усіх учасників навчального процесу, що, відповідно, вимагає активного впровадження новітніх технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема педагогічного експерименту представлена в багатьох наукових дослідженнях І. Журлова [4], О. Жосан [3], А. Кузьмінський [2], В. Омеляненко [2], Е. Сівашінская [4], В. Хлебникова [5] та ін. Аналіз рівня підготовки вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності передбачає проведення педагогічного експерименту. Педагогічний експеримент – «це своєрідний комплекс методів дослідження, що забезпечує науково-об'єктивну і доказову перевірку правильності обґрунтованої на початку дослідження гіпотези. Він дає змогу не тільки зробити опис досліджуваного педагогічного явища, а й пояснити його. Цілеспрямований, конкретно організований дослід, створені умови, певна система впливів і дій, які дають змогу планоно втручатися в процес, змінювати і кількаразово повторювати особливості його протікання, стежити за особливостями прояву і змінами певних соціально-психічних якостей особистості» [2, с. 212]. У науковій літературі зазначається – що «педагогічний експеримент передбачає активний вплив на педагогічне явище чи на процес шляхом створення нових умов, що відповідають меті дослідження. Науковці характеризують його як “своєрідний навчальний процес, організований таким чином щоб спостерігати педагогічні явища в контрольованих умовах» [1, с. 43]. Отже, педагогічний експеримент передбачає створення умов дослідження їх впровадження, планування спостереження, багаторазове повторення та перевірка отриманих даних. Дотримання умов проведення експерименту забезпечує його валідність, а з тим і результативність.

Мета статті полягає у представленні формуючого етапу експерименту підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розрізняють такі види педагогічного експерименту: констатуючий педагогічний експеримент (використовується для констатації фактів, визначення зв'язків між педагогічним впливом і результатами, дозволяє встановити вихідні дані для подальшого дослідження, використовуються методи: бесіди та інтерв'ю, анкетування, експертна оцінка, тестування, аналіз контрольний робіт, вивчення літературних джерел, передового педагогічного досвіду); порівняльний педагогічний експеримент (проводиться з метою порівняння результатів навчання та виховання в контрольних та

експериментальних класах); формуючий педагогічний експеримент (використовується з метою оптимізації виховного процесу); пошуковий (корегуючий) педагогічний експеримент (проводиться з метою пошуку оптимального змісту, методів, засобів та форм навчання); контролюючий педагогічний експеримент (передбачає введення нового фактора для контролю і визначення ефективності його впливу); навчаючий педагогічний експеримент (впровадження результатів дослідження в практику) [3]. Основними ознаками педагогічного експерименту є внесення в навчальний процес певних змін відповідно до плану й гіпотези дослідження; створення умов, вивчення зв'язків між різними сторонами виховного процесу; облік результатів виховного процесу й формулювання остаточних висновків [2.].

У нашому дослідженні активно використовується «педагогічне тестування» – це метод вимірювання певних властивостей особи за допомогою тесту. Педагогічне тестування має наступні характеристики: валідності – повноті, всебічності перевірки, пропорційності представлення всіх елементів знань та умінь, які вивчаються; надійності – стабільності, сталості показників при повторних педагогічних вимірюваннях за допомогою того ж тесту або його аналогу; дискримінації - придатності тесту до виділення тих осіб, які засвоїли навчальний матеріал на запланованому рівні, від тих, хто його не засвоїв. Педагогічний тест складається із: тестових завдань; правил їхнього застосування; оцінок за виконання кожного завдання; рекомендацій з інтерпретації результатів тестування [3].

У контексті нашого дослідження особливої значущості набуває організація експериментальної роботи у вищих навчальних закладах, яка передбачає фіксацію стартових умов; чітке та зрозуміле формулювання гіпотези й очікуваних результатів; фіксування незалежних змінних, тобто того, що спеціально впроваджують в експериментальну ситуацію; фіксування умов експерименту; виявлення реальних результатів і їхньої відповідності гіпотезі [4]. Спираючись на вищезгадані ознаки проведено педагогічний експеримент із підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності. З'ясування сутності педагогічного експерименту та місця в ньому констатувального й формуального етапів дало підстави для вивчення рівня підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах.

Проведення експерименту передбачало виконання низки завдань:

- 1) проаналізувати стан навчально-методичного забезпечення лекцій, практичних, семінарських занять, самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- 2) вивчити ставлення студентів до проблеми організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах;
- 3) визначити рівень підготовленості майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах (низький, середній, високий);
- 4) визначити рівень готовності професорсько-викладацького складу до формування у майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах;
- 5) обґрунтувати організаційно-педагогічні умови формування у майбутніх вчителів фізичного виховання готовності до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах.

Підготовка майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах відбувалася на: констатувальному та формуальному етапах. Перелічені етапи взаємопов'язані, та йдуть поступово, а результатом їх послідовної реалізації є підготовка майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності.

У ході вибору та розробки методик діагностики рівня підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах, дотримано стандартних процедур щодо їхньої валідності, інформативності, надійності, доступності у використанні, а також враховано можливості фронтального

використання. Дослідження рівня підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах потребувало поетапності впровадження діагностичної програми.

Нами передбачено чотири етапи педагогічного діагностування рівня підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання: постановка мети та завдання діагностики, добір діагностичних методик, збір інформації за допомогою опитування та тестування, кількісне та якісне опрацювання результатів. У процесі експерименту застосовано такі методи дослідження: опитування (викладачів та студентів), тестування рівня підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах, педагогічне спостереження.

Так, педагогічне тестування передбачає статистичний вимір рівня певного явища у певній галузі, складається із системи тестових завдань, відрізняється стандартизованою системою проведення, опрацювання та аналізу результатів [3]. Опитувальник являє собою вид анкети, яка складена для вивчення і оцінки різних проявів і властивостей особистості, дослідження явищ та процесів» [2, с121]. Отже, обираючи методи дослідження підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах, ми враховували такі особливості, які можна вимірювати за допомогою тестових методів та опитування. Перед впровадженням експерименту проведено перевірку розроблених опитувальників та тестів, проаналізовано результати для попереднього оцінювання якості завдань і коригування шкали оцінювання.

На констатувальному етапі експерименту для професорсько-викладацького складу проведено опитування викладацького складу «Готовність викладацького складу до формування у студентів фізичного виховання мотивації в організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах»; опитування майбутніх вчителів (студентів) фізичного виховання на тему «Чи потрібні мені знання з організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах», тестування майбутніх вчителів (студентів) фізичного виховання із проблеми організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах. Перед впровадженням експерименту нами було проведено експериментальну перевірку розроблених анкет та тесту і зроблено аналіз результатів з метою попередньої оцінки якості завдань та коригування шкали оцінювання.

В той же період з метою підготовки викладачів до впровадження розробленої нами програми «Підготовка майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах» були організовані заняття «Основні проблеми спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах». Заняття передбачали надання викладачам інформації щодо мети експерименту та його поетапності, інформації відносно особливості організації занять тощо.

Викладачам надано інформаційний матеріал відносно впровадженої програми, список науково-методичної літератури з питання спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах, представлено рекомендації. Здійснене нами опитування та проведення заняття «Основні проблеми спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах» сприяли формулюванню методичних рекомендацій для викладачів ВНЗ щодо пошуку навчального матеріалу, пов'язаного з проблемою спортивно-оздоровчої діяльності, професійному проведенню розроблених занять, створенню позитивного педагогічного клімату в навчальному колективі.

Для визначення рівня зацікавленості викладацького складу ВНЗ у підготовці майбутніх вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах, надано опитувальник «Готовність викладацького складу до формування у студентів фізичного виховання мотивації в організації спортивно-оздоровчої діяльності». Опитувальник сприяв визначенню ступеня готовності викладачів до формування вищезгаданої якості, що передбачає обізнаність у проблемі, зацікавленість нею, прагнення до пізнання.

Опитування дозволило визначити такі мотиви зацікавленості професорсько-

викладацького складу у прийнятті участі в програмі: загальні мотиви, що передбачають формування викладачами у студентів знань та умінь з огляду на потреби суспільства його пріоритети та перспективи; професійні мотиви, як можливість професійного самоствердження та бажання проявити себе, віднайти перспективи розвитку та самореалізації; прагматичні мотиви – інтерес базується на кар'єрному зростанні, фінансових інтересах, особистісних пріоритетах.

Опитувальник дозволив отримати інформацію про: наявність бажання викладачів набути досвіду та реалізувати його у професійній діяльності; рівень вмотивованості щодо впровадження програми підготовки вчителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах; прагнення впроваджувати здобуті теоретичні психолого-педагогічні знання в практичну діяльність; визначити наявність прагнення асимілювати новітні знання, та творчо їх використовувати; бажання навчатися новітнім формам роботи: аналізувати отриманий матеріал, проводити заняття з використанням різноманітних педагогічних методів;

Для з'ясування рівня теоретичної підготовки викладацького складу з проблеми організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах було застосовано метод тестування. Для обробки тестових завдань розроблено 100-бальну шкалу.

Опитування майбутніх вчителів (студентів) фізичного виховання на тему «Чи потрібні мені знання з організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах» дозволило отримати таку інформацію:

Проведене опитування дозволило отримати інформацію щодо: наявності прагнення студента набути знання та навички з організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах та реалізувати їх у професійній діяльності; рівень розвитку мотивації, а саме наявності прагнення інтегрувати отримані знання, оптимізм відносно діяльності, психологічну гнучкість, мобільність тощо; рівень розвитку когнітивної сфери: мислення, уваги, уяви, інтелектуальних якостей майбутніх учителів фізичного виховання; вміння впроваджувати набуті знання в педагогічну діяльність майбутніх учителів фізичного виховання тощо.

Розроблені нами опитувальники базуються на таких принципах: урахування особливостей сприйняття респондентом тексту анкети; спрямованість питань на проблему, що вивчається; чіткість і структурованість смислових блоків, лаконічність та швидкість надання відповідей. Опрацювання результатів опитувальника відбувається за шкалою оцінювання від 1 до 10., де від 1 до 4 балів – низький рівень, від 5 до 7 балів – середній, від 8 до 10 балів – високий.

Обробка результатів дозволяє констатувати, що 34,5 % майбутніх учителів фізичного виховання в контрольній групі та 41,1 % експериментальної груп середній рівень формування готовності майбутніх учителів фізичного виховання до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах. Низький рівень розвитку наявний у 56,4 % майбутніх учителів фізичного виховання контрольної групи та в 58,7 % експериментальної групи. Високий рівень у 21,1 % контрольній та 17,2% експериментальній групі.

Вивчення програм, що впроваджено у навчальний процес ВНЗ дало підстави для виокремлення таких їх особливостей:

1. Наявність можливості моніторингу навчальної діяльності як окремого викладача так і педагогічного колективу;
2. Наявність програм, що мають матеріали які сприяють розвитку розвитку у майбутніх учителів фізичного виховання готовності до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах, та базуються на основі конструктивної моделі навчальної діяльності;
3. Наявність системи заходів зі підвищення кваліфікації викладачів у психолого-педагогічній діяльності;
4. Створення умов для розвитку особистості студента, активності, розробки та

використання нових педагогічних технологій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З огляду на проведений аналіз, спостереження за виховним процесом, результати тестування, опитування, можемо констатувати у майбутніх учителів фізичного виховання низький рівень готовності до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах. Констатовано низьку мотивацію та готовність майбутніх учителів фізичного виховання до оволодіння знаннями з фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Констатовано, що у 58, 3 % викладацького складу низький рівень розуміння важливості розвитку у майбутніх учителів фізичного виховання готовності до організації спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах, 24,5 % середній рівень та 18, 2% високий рівень мотивації із даної проблеми. У ході якісного аналізу опитувальників враховано правильність відповідей, їхню глибину, логічність, володіння теоретичним матеріалом та усвідомлення можливостей його використання, бажання отримати практичний досвід. Маємо підстави стверджувати, що низький рівень готовності до організації спортивно-оздоровчої діяльності зумовлено слабкою мотивацією викладачів, відсутністю належного навчально-методичного забезпечення. Перспективами подальшого дослідження є надання подальших результатів впровадження спецкурсу «Організація спортивно-оздоровчої діяльності у середніх навчальних закладах» у навчальний процес ВНЗ.

Список використаної літератури

1. Методи педагогічних досліджень // Бібліотека он-лайн [Електронний ресурс]. – Київ, 2007. – Режим доступу : <http://www.readbookz.com/book/>. с. 321
2. Педагогіка у запитаннях і відповідях: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. – К., 2006. – 311 с.
3. Педагогічний експеримент : навч.-метод. посіб. / [укладач О. Е. Жосан]. – Кіровоград : Видавництво КОІППО імені Василя Сухомлинського, 2008. – 72 с.
4. Сівашінская Е. Ф., Журлова І. В. Педагогіка сучасної школи: курс лекцій для студентів пед. спеціальностей вузів; [укладач Е. Ф. Сівашінської]. - Мінськ: Видавництво «Екоперспектива», 2009 – 212 с.
5. Хлебникова В. А. Основные принципы построения системы понятий и терминов педагогического тестирования / В. А. Хлебникова // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2003. – № 2. – С. 53–62.

References

1. Metodi pedagogichnih doslidzhen // Biblioteka on-layn [Elektronnyy resurs]. – Kyiv, 2007. – Rezhim dostupu : <http://www.readbookz.com/book/>. s. 321
2. Pedagogika u zapitannya i vIdpovIdyah: Navch. poslb. Rekomendovano MON / Kuzminskiy A.I., Omelyanenko V.L. – K., 2006. – 311 s.
3. Pedagogichnyy eksperiment : navch.-metod. poslb. / [ukladach O. E. Zhosan]. – Kirovograd : Vidavnitstvo KOIPPO imeni Vasilya Suhomlinskogo, 2008. – 72 s.
4. Sivashinskaya E. F., Zhurlova I. V. Pedagogika suchasnoyi shkoli: kurs lektsiy dlya studentiv ped. spetsialnostey vuziv; [ukladach E. F. Sivashinskoy]. - Minsk: Vidavnitstvo «Ekoperspektiva», 2009 – 212 s.
5. Hlebnikova V. A. Osnovnyie printsipy postroeniya sistemyi ponyatiy i terminov pedagogicheskogo testirovaniya / V. A. Hlebnikova // Standarty i monitoring v obrazovanii. – 2003. – 2. – S. 53–62.

VYNNYK Natalia Mykolayivna, a postgraduate of the Department of preschool education and primary education Cherkasy National University after Bohdan Khmelnytsky
e-mail: wwd05021973@ukr.net.

THE FEATURES OF CONDUCTING OF PEDAGOGICAL EXPERIMENT ON PREPARATION TEACHERS OF PHYSICAL EDUCATION TO ORGANIZATION OF SPORTS AND HEALTH IMPROVING ACTIVITIES

Summary. *The article presents the forming stage of the experiment in particular is disclosed its stages and prospects. Given definition of psychological experiment as a complex of research methods that provides scientific and objective and evidential examination of accuracy of substantiated supposition at the beginning of research.*

The applied methods of pedagogical research have been analyzed and substantiated and the scale of evaluation of the effectiveness of the experiment was given. Were disclosed the main features of the usage of questioning and survey in the context of the pedagogical experiment.

Were outlined the main problems of preparation teachers of physical education to organization of sports and health-improving activities such as: absence of motivation of students and teachers, defect of teaching material, absence of interest to health-improving activities, etc. Was detected the stages of pedagogical

diagnosing of future teachers of physical education such as: formulation of the object and tasks of diagnostics, selection of diagnostic methods, gathering of information with the help of questioning and survey, quantitative and qualitative processing of results.

Were researched programs that had been introduced in to the educational process of Universities and were singled out their features. Were given intermediate results of research and were outlined features of conducting of pedagogical experiment on preparation teachers of physical education to organization of sports and health improving activities.

Key words: *pedagogical experiment, questioning, testing, survey, sports and recreational activities, experiment*

*Одержано редакцією 22.03.2016
Прийнято до публікації 25.03.2016*

УДК 378 (410)

ЧИЧУК Антоніна Петрівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
дошкільної освіти Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького
e-mail:toniabida@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Анотація. У статті розглянуто теоретико-методичні засади змісту педагогічної освіти у Великій Британії. Здійснено аналіз навчального плану підготовки вчителя за профілем «Початкова освіта кваліфікацією» Бакалавр мистецтв університету Роухемптон, Лондон який дав можливість засвідчити те цінне, що форми й методи роботи при опануванні різними курсами, визначені курікуломом, надзвичайно урізноманітнені, конкретизовані, передбачена значна кількість самостійної, творчої роботи при виконанні креативних завдань, при проведенні критичних розмірковувань. Особливу увагу звертаємо на фіксацію виконаних видів творчих робіт, що важливо для майбутньої професійної діяльності.

Аналіз зазначеного курікулуму дав можливість визначити прогресивні ідеї, які потрібно вивчати більш детально і використовувати в процесі реформування вищої освіти в Україні: формування навичок самостійної методичної роботи та виконання майбутнім учителем практичних завдань, необхідних для роботи в школі; чітке визначення форм атестації та їх різноманітність; творчі форми роботи: висловлення своєї індивідуальної позиції, готуючи ессе; критичне розмірковування; підготовка концертної програми; проведення дослідження, презентації.

Ключові слова: *Велика Британія, педагогічна освіта, навчальний план, підготовка вчителя.*

Постановка проблеми. Розглядаючи теоретико-методичні засади змісту педагогічної освіти у Великій Британії, слід зазначити, що зміст вищої освіти – це педагогічно сформована система знань, умінь та навичок, досвіду творчої діяльності й емоційно-ціннісного ставлення до світу, засвоєння якої забезпечує якості особи, її професійний, інтелектуальний, етичний, естетичний, емоційний і фізичний розвиток. Зміст вищої освіти, її організація, методи перебувають у стадії безперервного оновлення, орієнтуються на прогнозовані наукою і практикою перспективи. Головним завданням вищої школи стає розвиток творчих якостей особистості, здатності сприймати і переробляти нові наукові ідеї, аналізувати і застосовувати їх в умовах самостійної професійної діяльності. Істотні проблеми теорії змісту вищої освіти пов'язані з безперервністю, комп'ютеризацією, гуманізацією, гуматизацією, глобалізацією сучасної освіти [4, с.321-322].

Як зазначає А. Кузьмінський, зміст освіти закріплюється державними документами: навчальними планами, навчальними програмами, підручниками, посібниками [5, с.235]. Навчальний план – головний нормативний документ, на підставі якого формується весь